

Rozmluvy o životě 1

Michail Veličko

kandidát ekonomických věd.

Video s českými titulky: [ZDE](#)

OBSAH: Závislost na technosféře | Žijeme z kolektivní práce | Kolektivní práce a její řízení | Revoluce bez plánu "a co potom?" | Státnost v Rusku a Japonsku | Rod, klan, | Současný vzdělávací systém | Norma člověka | Rozvoj a degradace | Opice a My | Úpadek civilizace | Skepse a nihilismus | OTÁZKY a ODPOVĚDI | Duchovnost | Dialektika | Poctivost se vždy dala vyvažovat zlatem | Úrok, lichva | Cena lidské komunikace | Nacismus na Ukrajině | Biosféra a technogenní zátěž | Filozofie jako ladička | Žurnalisté a jejich poslání | Ztráta profesionality v umění řídit | Eticky homogenní společnost a řízení bez zákonů

M.V: Tak pro začátek se přivítáme. Dobrý den. Rozhodli jsme se vytvořit jakýsi video-cyklus přednášek nebo seminářů o tématech našeho života a o smyslu našeho života. Na začátku jsme plánovali, že to budou přednášky o předmětu „Základy sociologie“, které jsou třídní.

Praxe však ukazuje, že stejné pořadí slov,

— pokud je napsáno, při čtení vnímá psychika člověka jinak a čerpá z něho pro sebe smysl v jiném režimu,

— než když se stejný text jednoduše přečte nahlas, a také z hlediska řečnického umění to nebývá úplně to nejlepší vystoupení, neboť z ústní řeči psychika vnímá smysl poněkud jinak, než z psaného textu.

První díl byl napsán před několika lety a váže se na historicko-politický kontext, který existoval tenkrát. Dnes už je zase poněkud jiná doba, proto je lepší tu problematiku vykládat poněkud jinak. Budeme mluvit o životě, o smyslu života a o tom, co a jak je zapotřebí udělat proto, abychom všichni žili lépe. Začneme s jednoduchými věcmi, které nevyžadují žádné důkazy, neboť jsou bezesporu očividné. A pokud s nimi někdo nesouhlasí, tak je to jenom proto, že zavírá před těmito problémy oči a nechce je vidět.

[Závislost na technosféře](#)

Žijeme v civilizaci, ve které jsme závislí na technosféře. Pokud kohokoliv z nás přemístí do přírodního prostředí bez jakýchkoliv atributů technosférického charakteru v naší přirozené podobě, ať už by to bylo kdekoliv: v tropech, subtropích, za polárním kruhem, v zimě nebo v létě, — bude ve velice krátké době po problému.

Pokud budeme mluvit o technosféře, tak ta se v současné době obnovuje na základě kolektivní pracovní činnosti, ve které dominuje to, co je přijato nazývat „profesionalizací odborníků“. Žijeme z kolektivní práce. A jak to vypadá v praxi?

[Žijeme z kolektivní práce](#)

Je jeden takový úkol, se kterým mají studenti, pokud jim ho zadáte, z nějakých důvodů veliké potíže. A to i tací, kteří již získali zápočty, nebo udělali zkoušku z předmětu „Teorie pravděpodobnosti a matematická statistika“.

Takže: přijede Kamaz plný cihel. Deset mužů vytvoří řetězec a začne si ty cihly vzájemně přehazovat, aby ten nákladák vyložili. Pravděpodobnost toho, že každý z nich tu cihlu chytí, neupustí a nerozbije je 0,9 (90%). Dotaz zní: „Kolik cihel zůstane celých?“

Auditorium: My nejsme matematici....

M.V: Takže $0,9^{10}$ krát celkový počet cihel zůstane celých, což tvoří o něco více, než je třetina přivezeného nákladu. Přibližně dvě třetiny nákladu tedy budou rozbity. A pokud na Kamazu bylo přesně tolik cihel, kolik potřebovali k tomu, aby něco postavili, tak díky tomu, že skoro všechno porozbílili, svůj projekt nesplní.

Další úkol: *10 000 mužů se sešlo a na místě se rozhodlo, že od nuly vyrobí airbus – dopravní letadlo. Vztah k práci budou mít stejný.*

Co z toho vzejde? Obvykle studenti odpovídají, že by nechtěli být pasažéry toho airbusu a já je obvykle uklidňuji, ať se nebojí, že až tak daleko se s tím nedostanou. Je málo pravděpodobné, že by ten první exemplář vůbec dokázali smontovat.

Pokud od tohoto úkolu přejdeme k životu, tak my vlastně žijeme přibližně při takovémto postoji k práci. Každý produkt kolektivní činnosti někde v sobě obsahuje „miny“ (skryté vady), které konečný uživatel musí tak či onak přijmout jako danost, nebo vynaložit dodatečné úsilí k jejich odstranění. Přičemž zde nemáme na mysli nějaké přímé diverze se zlým úmyslem, nebo prováděné z legrace. Mluvíme o případu, kdy se lidé snažili a snaží profesionálně plnit své pracovní povinnosti.

Pokud je práce kolektivního charakteru, tak se kvalitativně dělí na dva principiálně odlišné druhy:

1. Je tu práce (plně) **řídící**, jejímž obsahem je stanovit úkoly podřízeným, organizovat jejich plnění a kontrolovat výsledky jejich práce.
2. A dále je tu práce, která je (pouze) zčásti řídící, neboť tak či onak musí stejně všichni řídit, ale svým charakterem se jedná více o činnost **produktivní**. To je, když v rámci nějakého projektu musí nějaký pán vzít něco od druhého, provést s tím nějaké technologické operace a pak produkt své činnosti předat někomu dalšímu, aby v práci pokračoval a integroval tento fragment kolektivní práce do nějakého výstupního produktu.

Pokud budeme mluvit o *řídící práci*, tak ve společnosti vždy existují úkoly, které vyžadují profesionální řídící práci. **V důsledku existence takových úkolů potom civilizace v určité etapě svého rozvoje vytváří státnost.** Dále se pod státností rozumí subkultura řízení věcí celkově veřejného významu na jednotlivých místech i v měřítku celé společnosti, založená na profesionální bázi.

A realita je taková, že **státnost se zabývá těmi problémy, které lidé – samostatně, nebo na základě epizodické samoorganizace iniciativních lidí ze svého středu — nemohou vyřešit buď vůbec, nebo s požadovanou úrovní kvality.**

Pokud se podíváme na to, jak žije současná civilizace, tak to dopadá tak, že **pokud si státnost nedokáže poradit s těmi povinnostmi o kterých jsem mluvil, tak ty chyby státnosti a zneužití moci, kterými trpí v jednotlivostech i na základě samoorganizace, není nikdo schopen kompenzovat.**

Kolektivní práce a její řízení

Důvody jsou jednoduché: žijeme na základě kolektivní práce. A kvalita řízení této kolektivní práce je závislá na charakteru a kvalitě fungování státnosti, která vytváří nějaké podmínky, v interakci se kterými si každý z nás v mezích své profesionality může zajistit kvalitu vlastního

života. Pokud si státnost se svými povinnostmi nedokáže poradit, tak může znehodnotit jakkoliv vysokou profesionalitu jednotlivců.

Auditorium: Otázka... To ani není otázka. Chci si ověřit, zda jsem vás dobře pochopil: když si vezmeme ten minulý příklad, kdy skupina mužů chtěla vyrobit letadlo a převedeme si ho na řízení státnosti, tak pokud státní úředník vykonává své povinnosti s koeficientem 0,9 a spočítáme si, kolik máme úředníků, tak celý stát v podstatě funguje dost mizerně, protože ta chyba v řetězci řízení neustále narůstá. Je to tak?

M.V.: Je to jenom zčásti tak, protože práce státního aparátu je dvouúrovňová:

1. Státnost nepracuje jen tak podle své libovůle. Státnost pracuje podle zcela konkrétní koncepce organizace života společnosti v kontinuitě pokolení a špatná kvalita života může být zaprogramovaná již v samotné koncepci. To znamená, že pokud je koncepce špatná a státnost funguje dobře, tak kvalita života nebude vůbec uspokojivá.
2. Ale i v případě, že je koncepce dobrá a státnost z různých důvodů funguje špatně, tak kvalita života opět nebude vůbec uspokojivá. Takže se zde nedá tvrdit, že za všechno můžou jenom úředníci a jejich nesvědomitost. Ten problém tedy není tak jednoduchý.

Od roku 2013 můžeme pozorovat události na Ukrajině.

Podstatou těch událostí bylo zhruba to, že:

- Prezident si nedokázal poradit se svými povinnostmi, a někteří to nevydrželi.
- Někdo začal protestovat,
- Někdo začal ty protestní nálady financovat.
- A ti, co protestovali, doufali, že když smetou stávajícího prezidenta, když mu vezmou jeho moc, tak se všechno zlepší, protože přijdou jiní lidé. Nebo úplně noví lidé, kteří neměli s bývalou státností nic společného. To znamená, že z Majdanu vzejdou jeho lídři, kteří dají všechno do pořádku.

Existuje taková pohádka Prospera Mérimé, která se jmenuje „Tamango“.

Podstata příběhu: v Africe žil jeden náčelník, který se živil tím, že obchodoval se svými soukmenovci. Jednou to nějak špatně odhadnul a ve výsledku se sám ocitnul v nákladu otroků, který byl přepravován lodí z Afriky do Ameriky. Jeho perspektivy se mu pranic nelíbily, proto zorganizoval povstání. Celou posádku vyházeli přes palubu a zůstali s mořským živlem a lodí zcela sami. Načež zjistili, že abyste dokázali řídit loď, musíte mít určité znalosti. A nebude vám stačit vědět, co je to královská stěhovka, musíte také umět ve správném pořadí tahat za různá lana, aby ta lodička plula v dobrém počasí ve správném kurzu a vědět, co je zapotřebí udělat, pokud se počasí změní, nebo pokud chcete změnit kurz. Vzhledem k tomu, že tyto znalosti neovládali, skončilo to všechno tím, že všichni zemřeli hladem. Když je našla anglická fregata, byl naživu jediný Tamango, takže byl tedy přece jenom dopraven do Ameriky, kde se úspěšně upil k smrti.

Auditorium: Co je to královská stěhovka?

M.V.: Je to jedna z plachet na lodi. Ale jaký užitek budeme mít z toho, pokud třeba i víme, že je to plachta, když nebudeme v reálu přesně vědět, kde se vlastně na plachetnici nachází a co s ní máme dělat?

Auditorium: To znamená, že můžete umět otáčet plachty, ale stejně nebudete vědět, kam tím manévrem nasměrovat loď.

M.V.: Chci říci, že při řízení lodi také musí existovat určitá koordinovaná práce. Pokud si vzpomeneme na časy plachetnic, tak posádka lodi se 120 děly znamenala obsluhu řádově 700 lidí, z nichž každý musel včas vykonat svůj díl práce, jinak by se mohli polámat stěžně, roztrhat plachty, nebo by se mohla potopit celá loď.

Revoluce bez plánu "a co potom?"

Stát tedy často přirovnávají k takové lodi. Ti, kdo protestovali na Majdanu, vůbec nepřemýšleli o tom, jaké znalosti jsou potřebné, aby Majdan dokázal vyzdvihnout akceschopné lidry, kteří by dokázali Ukrajině zajistit všeobecný rozkvět a blahobyt. A teď se situace na Ukrajině rozvíjí v kontextu děje příběhu Prospera Mérimé „Tamango“. No, a jak to vypadá u nás?

Auditorium: Přibližně stejně.

M.V.: V podstatě je to podobné, ale přeci jenom poněkud lepší. Proč je to lepší? V čem je rozdíl mezi Ruskem a Ukrajinou? První ukrajinskou státností byla Radjanská Ukrajina, kterou vytvořil soudruh Stalin...Opravdu!

Auditorium: A co Kyjevská Rus?

M.V.: Kyjevská Rus nemá s ukrajinskou státností nic společného, protože celý „Cyklus bylin“ byl napsán na ruském severu. Kobzarové o Vladimírovi „Jasném Sluníčku“

(Vladimír Svatý) „ně spivali“ (nezpívali). Důvod je jednoduchý, když došlo — podle tradiční chronologie — v roce 1238 k událostem nazývaným „Batyjevo našestvije“ (tzv. „mongolský vpád“) a Kyjev byl dobyt, tak se na území současné Ukrajiny nedalo po dobu přibližně jednoho století žít. Všichni, co zůstali na živu, se přesunuli do těch míst, kde je „zlí“ Tataři nemohli dosáhnout, a to bylo na sever od Novgorodsko-Pskovských zemí. Tam v podobě eposu uchovali své paměti o době kyjevských knížat. Všechny byliny kyjevského cyklu byly napsané v 19. století právě tam.

Auditorium: Mám otázku na mongolo-tatary. Mnozí si myslí, že se to vůbec nestalo, že šlo pouze o bratrovražedné války, nebo se tím myslí pouze vpád kočovníků?

M.V.: Interpretace toho, co se historicky stalo, je na samostatné téma. Na tu věc panují různé názory, ale realita je taková, že **pohřebiště z té doby vypovídají fakticky o genocidě, nebo o kárných operacích přecházejících do genocidy**. A kdo to dělal? To je otevřená otázka, protože v jedné z verzí jde o boj Velké Tartárie se separatismem a v druhé verzi je to vpád Čingischánových potomků.

Státnost v Rusku a Japonsku

Vrátíme se k našemu tématu **Státnost**. O té jsme mluvili.

U nás státnost existovala přinejmenším od dob Rurika. Tato tradice státnosti je určitým způsobem uložena v našem národním duchu a Ukrajina stojí před nutností vybudovat si svoji státnost od nuly. Zatím tam neexistují ideje, které by umožnily vytvořit takovou stabilní funkční státnost, kterou by podporovalo veškeré obyvatelstvo státu.

Pokud budeme mluvit o *naší státnosti*, můžeme uvést paralelu s Japonskem.

— U nás: v roce 1861 bylo zrušeno nevolnictví.

— Japonsko: v roce 1868 tam padl šogunát a bylo obnoveno to, čemu se z hlediska Japonců říká správná císařská vláda.

Shodněme se na tom, že startovní podmínky byly přibližně stejné.

V sedmdesátých letech minulého století (*zřejmě myšleno 19.st. za císaře Meidži*)* **Japonsko** fakticky zlikvidovalo stavovsko-kastovní hierarchii. Bylo vyhlášeno, že všichni poddaní jsou si před císařskou dynastií rovni. To znamená, že je tu dynastie, která stojí zvlášť a plní určité funkce, ale všichni poddaní jsou si rovni, takže syn rolníka může absolvovat vojenskou školu a stát se důstojníkem.

Ruské impérium: do roku 1917, nebo i fakticky o něco dříve, do roku 1914 byla stavovsko-kastovní hierarchie udržována. Do celé řady vysokých škol se mohli dostat pouze potomci šlechticů, a v řadě případů nejen pouze potomci šlechticů, ale šlechticů určitých rodů, protože chudí šlechtici neměli dost prostředků na zaplacení takových studií.

Takže dále: v roce 1904 za Rusko-Japonské války, umělo veškeré mužstvo japonského císařského námořnictva číst a psát. Přičemž vás chci upozornit, že jim nestačilo naučit se 33 písmen abecedy, ale o něco více. U nás v roce 1917 85% obyvatelstva neumělo číst a psát.

Pokud budeme hovořit o příčinách krachu Ruského impéria, tak důvod byl jednoduchý. Stavovsko-kastovní zřízení nebylo schopné ze svého středu vyprodukovat dostatečně početnou řídicí vrstvu, která by zajistila kvalitu řízení, které by Rusku umožnilo realizovat ten scénář, který tak úspěšně realizovalo Japonsko.

Rok 1991: další katastrofa státnosti. Dnes mnozí nostalgicky vzpomínají na sovětskou dobu. Nicméně když se vrátíme do roku 1991, tak zjistíme, že prakticky všechno, co se masově vyrábělo v Sovětském svazu, počínaje od tříkopějkového kancelářského pořadače a konče na světě největší ponorkou Akula, na kterou mnozí nostalgicky vzpomínají, tak všechno to mělo v porovnání s americkými analogy nepřípustně horší kvalitu. A ti, kteří pláčou na téma, že Akulu rozřezali a dali do šrotu, by měli vědět, že na konci 80. let se v americkém vojenském námořnickém tisku diskutovalo o otázce:

„Co dělat se sovětskými ponorkami v době ohrožení?“

A američtí vojenští analytici veškerou tu diskuzi uzavřeli odpovědí:

„Co dělat? Potápět je!“

Proč si mohli dovolit takto odpovědět? Protože byli přesvědčeni o své beztrastnosti. Uvědomovali si, že s převahou 30 decibelů hluchosti v porovnání se sovětskými ponorkami budou vědět, kde se nachází kterákoliv z nich, a že je budou schopni zaručeně všechny zlikvidovat, aniž by jim dali možnost k odvetnému úderu.

Dále to vede k otázce: *jak reagovalo vyšší velení, když to přestalo být tajemstvím?* Odpověď je jednoduchá. *Vyšší velení se vynasnažilo ututlat skandál.* A ti, kteří iniciovali otázku toho, že sovětské ponorky jsou hlučnější než americké, byli celkem rychle odejiti ze své profese, aby se nemotali pod nohama a nepřekáželi při utajování prohrěšků.

Pokud budeme mluvit o příčinách krachu Sovětského svazu, tak opět: řízení nebylo adekvátní okolnostem. Svůj majdan jsme si zažili v roce 1991: *„Strano, nech nás také řídit“* bylo heslem té doby. Strana nám to umožnila. K čemu to vedlo?

Auditorium: K rozpadu státu.

M.V.: Došlo k rozpadu státu a jenom díky tomu, že v národním duchu zůstala zapsána alespoň nějaká kultura státního řízení, zůstal rozpad RSFSR nebo Ruské federace, pouze v plánech těch, kteří si to přáli. A dále se od roku 2000 — díky úsilí Vladimíra Vladimiroviče (Putina) — obnovovala funkčnost těch státních struktur, které vznikly po roce 1991.

Opět si můžeme položit otázku: „Je ta kvalita řízení, kvalita života společnosti, které nám zajišťují dostatečná? Jsme s nimi spokojeni nebo ne?“

Realitou v podstatě je, že se vším je spokojeno v lepším případě 5% obyvatelstva. Jsou to ti, kteří žijí ve vilách, řídí Roll-Royce a jiné drahé zahraniční značky. Ti, kteří žijí fakticky za stěnami svých speciálních obytných komplexů a nemají nic společného se životem národa.

Dále je tu otázka perspektiv – především těch jejich. Realita je taková, že velká většina z nich není schopná poskytnout svým potomkům správnou výchovu a vzdělání, a jejich děti a vnuci nastupují cestu degradace.

Rod, klan, mafie...

A dále tu máme jednu zvláštnost naší historie. Od Rurikových dob u nás máme fakticky **rodové zřízení**. Co to znamená? To znamená, že pokud člověk na základě svého biologického původu náleží k určitému klanu, nebo je jím adoptován, dává mu to právo zaujmout ve státním aparátu určité funkce nezávisle na tom, zda má příslušené znalosti a praxi pro to, aby dokázal plnit povinnosti vyplývající z funkce, z postavení, které zaujal. Proti tomuto jevu ve své době bojoval *Ivan Hrozný*, *Petr I.*, *Josif Vissarionovič Stalin*, kteří všichni získali reputaci tyranů a despotů.

Pokud se podíváme na naši historii, tak obnovujeme rodové zřízení nezávisle na tom, jak je naše státnost organizována:

- Ať už to byla jednotlivá knížectví, kdy knížata bojovala o to, kdo z nich je ten hlavní,
- nebo potom naše Moskevské carství,
- nebo naše Ruské impérium,
- nebo náš veliký a mocný Sovětský Svaz,
- nebo naše postsovětská demokracie.

Reálně **u nás vždy bylo rodové zřízení**. A to rodové zřízení má tu zvláštnost, o které jsem již mluvil, že nedokáže zajistit kvalitu řízení, jaká by společnosti umožnila odpovídat na výzvy doby a řešit problémy zděděné z minulosti bez vytváření problémů nových.

Auditorium: Ale stejné rodové zřízení panuje i v USA. Je tam třeba klan Bushů. Takoví američtí vládci, jako například klan Kennedyů, který si to tedy odnesl, ale přesto. Dále Bidenové... Potom další klany, které jsou tedy již dost zprofanované, nicméně jsou to finanční klany: Rothschildů, Rockefellerů, Baruchů apod. Copak tam tedy také nemají rodové zřízení?

M.V.: A kde se vzala Condoleezza Rice?

Auditorium: To už jsou jiní?

M.V.: Ne to nejsou jiní.

Auditorium: To je o úroveň níže?

M.V.: To není o úroveň níže. To jsou ti, kteří reálně řídí. Protože v USA je vláda vybudována na poněkud jiném principu. Jsou tam zákazníci/**objednavatelé řízení** a jsou tam **manažeri-praktici**.

— Takže objednavatelé řízení jsou opravdu z klanového systému, ale ti svými osobami kádrovou kostru řídicích pracovníků Spojených států ovlivňují minimálně.

— A manažeri-praktici, to jsou zcela jiné klany a pouze některé z nich se, poté co projdou politickou sférou, připojí ke klanům zákazníků objednávajících řízení, jako například klan Kennedyů. Jaká je realita? Na čem napřed vydělali peníze?

Auditorium: Například na ropě?

M.V.: Napřed nadělali peníze na prohibici (*zákaz alkoholu v USA*), takže to byly jasné kriminální peníze. Potom následovala legalizace kapitálu, vstup do politiky, pobývání u moci v kontinuitě několika pokolení a pouze to dává základ pro příslušnost k té správné americké aristokracii.

Ale pokud se budeme bavit o tom, co se tam také děje, tak všem známý senátor McCain je příkladem toho, že rodové zřízení je nebezpečné i pro Spojené státy. A s McCainem se pojí dvě historky, o kterých se moc nemluví, nebo se lépe řečeno pomíjejí některé podrobnosti.

První historka: požár letadlové lodi Forrestal v jehož důsledku shořelo několik desítek letadel a zemřelo více než sto lidí. Ta letadlová loď se musela vrátit z vietnamské oblasti do Států a její oprava trvala více než půl roku. A ta raketa, která byla původcem toho požáru, startovala ze stíhačky, v jejíž kabině seděl McCain. Otázkou zůstává pouze to, zda on sám stisknul špatné tlačítko, nebo došlo k nějaké technické závadě, ke které se přimotal náhodou.

Auditorium: Je potřeba říci, že palebné systémy letadel jsou dublovány, tj. musíte stisknout několik spínačů, abyste vystřelili.

M.V.: Takže ta raketa byla vystřelena z naváděcího zařízení stíhačky, ve které seděl McCain.

A druhá epizoda: ta souvisí s tím, že se katapultoval a spadl do jezera uprostřed Hanoje, odkud ho vylovili. Teď má hromadu námitek na téma nehumánního jednání Vietnamců, kteří s ním v zajetí špatně zacházeli.

Ale chápejte, že ne každý má tak pevné nervy a obzvláště ne potom, co prováděli Američané u nich. Když začalo to kobercové bombardování Vietnamu z B-52, tak američtí letci neměli žádné problémy s otázkami humanity. Ty se u nich objevily až tehdy, kdy se tam objevily normální rakety protiletadlové obrany a ztráty B-52 začaly být citelné. Až poté, kdy je začali sestřelovat, američtí letci začali masově psát hlášení na téma, že bombardovat vietnamské vesnice z B-52 není humánní. A ještě málokdo ví, jak zareagovalo americké letectvo na vstup sovětských vojsk do Afghánistánu.

Sovětská vojska vstoupila do Afghánistánu na Silvestra roku 1980. Já tuto skutečnost neomlouvám. Mluvím pouze o tom, jak zareagovalo americké letectvo. V lednu roku 1980 došlo v americkém letectvu k ničím nemotivovanému prudkému vzestupu nehodovosti. Za dobu dvou týdnů zničili tolik letadel, kolik například předtím za celý uplynulý rok — „lidský faktor“.

Ale vraťme se k naší státnosti. S naší státností je to velice špatné, protože jedním z důvodů krachu Sovětského Svazu byly nedostatky marxismu. Tj. marxisticko-leninské filosofie,

marxisticko-leninské politické ekonomie a sociologie marxismu-leninismu. Také představy o chodu globálního historického procesu a regionálních historických procesů formulovaných marxismem, neodpovídají realitě. Pokud tedy bylo řízení budováno na základě lživých, omezených a zkreslených významů, tak muselo dříve nebo později zákonitě dojít k jeho krachu.

Současný vzdělávací systém

Současný vzdělávací systém v oblasti sociologie, historie, politologie, ekonomiky a financí není marxistický. Je v mnohém převzatý ze Západu a orientovaný na obsluhu liberálně-tržního ekonomického modelu. O liberálně-tržní ekonomické teorii budeme mluvit potom samostatně, ale zatím se omezíme na toto konstatování. Obyčejný člověk doufá, že pokud získá dobré univerzitní vzdělání v oblasti sociologie, politologie, historie, ekonomiky a financí, a nastoupí na místo ve státním aparátu, tak mu jeho znalosti umožní profesionálně pracovat a zajistit takovou kvalitu řízení, jakou si přeje společnost.

V podstatě už uplynulo dvacet let od doby, co u nás byly zlikvidovány zbytky sovětské moci a to dokonce právně, na úrovni ústavy. Máme tu tedy prý úplnou svobodu, demokracii, tj. rozkvět demokraticky orientovaných sociologických a ekonomických teorií. V logice věcí, pokud všechno odpovídá realitě, bychom si měli tedy dobře žít všichni a nejenom těch 5%. Přinejmenším by si dobře měli žít všichni ti, kdo jsou připraveni čestně pracovat jako účastníci společensky sjednocené dělby práce. Realita je však taková, že si dobře žije opět pouze těch 5% a ostatní mají více či méně výhrady.

A teď pojďte popřemýšlet na téma, co jestli Ljoša Naval'nyj — nebo někdo jiný, dokáže zorganizovat dav a majdan se z Bolotného náměstí rozšíří a povede k uchvácení moci. Důsledkem toho bude, že majdan z Bolotného náměstí vyzdvihne své státní činitele. Co z toho bude? Nic dobrého z toho nevzejde z jednoho prostého důvodu: nynější řídicí pracovníci, kteří jsou sice nevzdělaní v otázkách sociologie, řízení a ekonomie, mají přesto nějaké řídicí znalosti, nějaké řídicí zkušenosti. A zde by nastoupilo nové pokolení nevzdělaných úředníků a poslanců, kteří by navíc ke všemu neměli vůbec žádné řídicí zkušenosti. Kromě toho nesmíme zapomínat na to, že v revolučních situacích, kdy se aktivizuje opozice, se obvykle aktivizují i ti slabomyslnější, kteří se dříve ve vládních orgánech nedokázali uplatnit. Takže všechno půjde velice špatně.

Vzniká tedy otázka: „Co tedy máme dělat?“

Realita je taková, že pokud půjdeme do knihkupectví v Moskvě, v Leningradu nebo jinde a skoupíme různorodou literaturu z oblasti sociologie, politologie, ekonomiky a managementu, tak když se vrátíme domů a poctivě si to všechno nastudujeme (*ne proto, abychom dostali zápočet, nebo udělali zkoušku, ale proto, abychom po nastudování tohoto materiálu posílili nějakou politickou stranu, nebo s úmyslem, že obsadíme úřednickou funkci a budeme dělat kariéru, aniž bychom zneužívali úřední moc, neboť nejsme žádní chamtivci, pro které je princip „Dostal jsem se ke korytu, teď to roztočím“ základem života, ale pouze proto, abychom sloužili národu*), tak se ukáže, že z těch textů, které můžete najít po knihkupectvích, není možné získat žádné potřebné vědomosti!!! Abych nemluvil jen tak do větru, tak tady je jedna fráze, citát z učebnice politologie: „Stát, to je koncentrované vyjádření ideje politického“.

Auditorium: Politického čeho?

M.V.: Politického. To je všechno. Tečka. Ano? Zajímavé. Takže POLITICKÉ, jako fenomén, jako objektivně existující jev v životě, to má být co?

Auditorium: To je stejný galimatyáš jako v učebnicích ekonomie, které nic nevysvětlují, jenom ještě více zamotávají.

M.V.: Přesně. Pojd'te si přece jenom tu větu rozebrat podrobně, slovo od slova. Ihned vyvstává otázka, jak se „*politické*“ jako fenomén transformuje v „*politické*“ jako idea? „Stát, to je koncentrované vyjádření ideje politického“.

Auditorium: Existuje taková báseň o Žvahlavovi (z Alenky v říši divů od Lewise Carrolla — Jabberwocky). Tak to je něco podobného?

M.V.: Ne, „Politické“ jako jev, jako fenomén v životě existuje. Jak se tento fenomén transformuje do našich idejí o tom „politickém“?

Auditorium: Nepochopitelně.

M.V.: Ano, a dále: „*Koncentrované vyjádření*“. Pokud zde je upřesnění „*koncentrované*“, tak by měla existovat míra té koncentrace. V čem se ve státu měří „*koncentrace vyjádření ideje politického*“...? V chemii je to pochopitelné: v molech na litr, v molech na kilogram, v procentech. A zde jak?

Auditorium: V pitomcích na metr čtvereční! To je jenom návrh.

M.V.: Zde opět vzniká otázka: „A v čem budeme měřit hloupost?“

Auditorium: Jednotku je možné vyvinout.

M.V.: To je opět ze série stejné demagogie, která je v učebnici politologie. Dále si musíme uvědomit, že to je jenom jedna věta, kterých je tam ještě moře, a že jsou tam i další kapitoly. Pokud budeme číst tu učebnici, tak tam bude jenom další demagogie stejně jako zde, v této větě. A teď se pojd'te podívat také do zahraničí.

Obama napsal knihu. Pochybuji, že sám. Nejspíše se pod ni jenom podepsal. Možná bychom mu také měli položit stejnou otázku, jako to kdysi udělal Sergej Juljevič Vitte. Byl tehdy ministrem dopravy. Jeden z železničních magnátů si u skupiny odborníků objednal knihu o rozvoji železnic v Rusku, kterou potom vydal hezky pod svým vlastním jménem, a když potom navštívil Vitta, aby mu předal jeden exemplář, tak se ho ministr zeptal: „*A četl jste to vůbec?*“

Obama možná tedy napsal tu knihu v režimu „*A četl jste to vůbec?*“, neboť kniha je obsahově daleko moudřejší, než je Obama v politice. A ty úkoly, o kterých v knize napsal že je potřeba je řešit, poté co se stal prezidentem neřeší. I když se stal prezidentem mimoto také díky tomu, že byla tato kniha v letech 2006-2008 v čele politických bestsellerů. Ano, ta kniha „*Troufalost naděje*“, nebo „*Úvahy o vzkříšení amerického snu*“.

(Někdejší) prezident USA — Franklin Roosevelt — ve své knize „*Besedy u krbu*“ cituje Lincolna: „*Zákonným úkolem vlády je dělat pro společenství lidí to, co každý z nich sám individuálně není schopen udělat buď vůbec, nebo to nemůže udělat dobře*“.

Teď pojd'te porovnat vyjádření Lincolna s tou větou z učebnice politologie.

Auditorium: Rozdíl je citelný.

M.V.: Ten rozdíl je citelný. Proč?

Protože pokud například na přednášce americké politologie někde ve Stanfordu nebo Oxfordu někdo při svém výkladu cituje Lincolna, tak na semináři potom mohou rozebírat ty úkoly, které lidé individuálně nejsou schopni vyřešit buď vůbec, nebo je neřeší dobře. Lincoln řekl i něco jiného: „*Stát nesmí dělat za lidi to, co by lidé měli dělat sami, nebo co mohou udělat sami.*“ Což poskytuje téma k další diskusi.

Pokud se na seminářích debatuje o státu jako o „*koncentrovaném vyjádření ideje politického*“, tak co dostaneme na výstupu? Demagoga, který dokáže používat politologický a sociologický lexikon. Ovládání tohoto lexikonu je pro něj svého druhu heslem, klíčem pro přístup k určitým kruhům.

Připusťme, že se jedná o naivního hochu, čestného, s dobrými úmysly, který se tupě učil na univerzitě a bifloval to všechno,

- že stát je koncentrované vyjádření ideje politického,
- že úroková sazba musí být vyšší než inflace, aby Centrální banka nekrachla
- a tak dále a tak podobně.

Takže takový hoch nastoupí do práce ve státním aparátu, nebo se stane poslancem Státní dumy a musí začít řešit praktické úkoly. A zde narazíme na další takovou okolnost: aby mohli řešit problémy, aby ty problémy dokázali definovat, musí se řídící pracovníci mezi sebou domluvit, a proto by měli ovládat metrologicky funkční teorie, které by popisovaly,

- jak ve společnosti takové problémy vznikají,
- jaké jsou vzájemné vazby mezi těmito problémy,
- jaké jsou recepty řešení těchto problémů,
- a kdo v těchto receptech na sebe bere jaký podíl odpovědnosti,
- a jak je zapotřebí koordinovat svou činnosti se všemi ostatními.

Chápete, že pokud se politická kultura buduje na základě Lincolnova aforismu, že vláda musí řešit ty úkoly, které lidé individuálně nejsou schopni vyřešit, a že by neměla dělat za lidi to, co mohou udělat sami, tak je to něco konkrétního. *A pokud máme politickou kulturu založenou na demagogii, tak se o žádném řešení problémů nedá mluvit.* A tato skutečnost vytváří obecný dojem o práci státního aparátu. A dále takový obecný dojem prohlubuje ta okolnost, že pokud ty problémy řešit nehodlají, a moc, kterou disponují, jim umožňuje parazitovat, tak tento parazitismus nevyžaduje žádné znalosti, žádnou praxi z realizace kolektivní činnosti.

Potřebují pouze jedno:

- lovit to, co proplouvá okolo
- a vědět koho nemůžou oholit,
- vědět koho můžou oholit
- a komu stojícímu ve vyšší hierarchii moci ze svého úlovku musí postoupit podíl.

Tomuto všemu se říká korupce.

Realita je taková, že korupčníci netvoří mezi úředníky a poslanci většinu, ale v podmínkách řídicí nigramotnosti a pracovní nezpůsobilosti většiny úřednického a poslaneckého stavu, právě tato korupční složka — na pozadí neschopnosti všech ostatních — vytváří tu tvář vlády, jako *party podvodníků a zlodějů*. Aby politická strana nebyla stranou podvodníků a zlodějů, je zapotřebí mít adekvátní znalosti, které vzdělávací systém neposkytuje. Vzhledem k tomu, že

znalosti nemáme a nespokojenost ve společnosti panuje, vzniká (ve vládě) otázka: Co dělat s tou nespokojeností? Jaká je nejjednodušší odpověď na tuto otázku?

Auditorium: Organizovat volný čas.

M.V.: Ne, organizovat volný čas je příliš složité. Nejjednodušší odpovědí na tuto otázku je říci, že veškerá nespokojenost pramení pouze z nedostatku vlastenectví, a že se jedná o všemožné variace politického extrémismu, přičemž tím nejspolehlivějším prostředkem v boji proti nedostatku vlastenectví a politickému extrémismu je federální seznam extrémistických materiálů. Za deset let své existence v Rusku je ten seznam delší než ten, který sestavila inkvizice za čtyři století. Chápejte, že pokud lidé vytvářejí federální seznam extrémistických materiálů, tak by si měli uvědomovat, že to oni sami jsou těmi nejhoršími extrémisty. Z jakého důvodu?

Protože pokud vychováváte vyrůstající generaci a poskytnete jim takové vzdělání, že když si přečtou Mein Kampf, tak se z nich stanou hitlerovci, jste vinni, neboť jste jim poskytli defektní vzdělání a defektní výchovu. Pokud se vám Mein Kampf nelíbí, a dáte ho na seznam extrémistických materiálů, a on se opravdu jako materiál ze seznamu stane nepřístupným, tak čkejte, že někdo natolik rozvine svou fantazii, že se vám Mein Kampf bude potom zdát sbírkou nevinných politických anekdot. Fantazii se meze nekladou.

Norma člověka

A co byste tedy měli udělat proto, abyste zabránili extrémismu? Odpověď leží v rovině vzdělávacího systému: musíte poskytnout vyrůstajícím generacím takovou výchovu a vzdělání, že pokud si takový člověk přece jen přečte Mein Kampf, tak mu nebudete muset vysvětlovat, že to znamená potenciální nebezpečí pro celé lidstvo, a že je to nebezpečné pro ty, kteří se tím budou řídit — že je to velké zlo. Takový člověk nesmí vycházet z údivu, že se něco takového vůbec mohlo objevit v civilizované společnosti. Ale to znamená úplně jinou výchovu a úplně jiné vzdělání. **Takové vzdělání musí umět odpovědět na otázku: Jak vypadá norma, kdy se člověk může nazývat Člověkem?** Znamená to, že odpověď, co znamená *normální člověk*, musí být definována a smysluplně vysvětlena. Musí být všeobecně srozumitelná, musí být potvrzena životem. No, a pokud si položíme otázku, co znamená norma pro západní civilizaci?

Auditorium: Ve vztahu k čemu?

M.V.: Ve vztahu k osobnostnímu rozvoji na Západě (nyní) neexistuje pojem normy, protože **v liberální kultuře norma znamená nekonečnou různorodost**, která může být omezena pouze zákonem chránícím tuto nekonečnou různorodost. Takže *jakékoliv zvrácenosti jsou pouze vyjádřením této nekonečné různorodosti*.

Dnes tam nežijí podle náboženské kultury. Možná, že se nějaké rituály někde uchovaly, ale rituály a náboženství jsou dvě různé věci. Proto je pro ně pojem hřích něčím efemérním, fiktivním, něčím, co v podstatě neexistuje. A pokud je něco chápáno jako hřích, tak je to porušování zákona. Pro ně je porušování platné právní úpravy synonymem toho, co se dříve nazývalo hříchem.

Rozvoj a degradace

No a teď se pojd'te podívat na společnost, ve které se odehrávají nějaké procesy. Tyto procesy je možné charakterizovat dvěma slovy: rozvoj a degradace. V čem je **rozdíl mezi rozvojem a degradací?**

Auditorium: Jedno je tvoření a to druhé rozklad.

M.V.: Není to úplně tak, protože i tvoření a rozklad, progres a regres, jsou jen obecná slova, která mohou být naplněna různým obsahem. Pro ně jsou progresem LGBT společenství (lesby, gayové, bisexuálové a transgender osoby) — to je norma. Za účelem výchovy k toleranci musí chlapci do školy chodit v sukních. Všichni školáci jsou povinni navštěvovat Gay kluby, aby se naučili toleranci a tak dále a tak podobně. Je to progres nebo to není progres?

Auditorium: Je to redukce obyvatelstva.

M.V.: Ne, to nejsou otázky redukce obyvatelstva. Je to tedy progres, nebo to není progres?

Pokud nemáme představu, co znamená normální člověk, tak je odpověď na tuto otázku v podstatě nemožná.

— Pokud definujeme termín *degradace* tak, že objekt nebo subjekt ukončí svou existenci dříve, než skončí cyklus, který mu byl biologicky předurčen, tak to bude degradace.

— Pokud objekt prožije celý, geneticky mu předurčený cyklus, tak to bude rozvoj. Nebo bude tím rozvojem, mimo jiné, také dosažení nějaké nové kvality bytí před ukončením životního cyklu, nebo po jeho ukončení.

Rozdíl mezi degradací a rozvojem je objektivní a váže se na otázku, co je to norma? *Co je normální člověk?* Jak západní filozofie řeší tuto otázku? Po dobu několika tisíce let ji neřeší nijak, protože ty vzácné učebnice filozofie nezmiňují takové věci, jako že Platón nebo pseudoPlatón definoval člověka *jako dvounohého neopeřeného tvora*.

Diógenés prý vzal kohouta, oškubal ho a podal ho Platónovi se slovy: „*Tady máš toho svého člověka.*“

Platón své vyjádření tedy upřesnil: „...*a se širokými nehty.*“

Diógéna to ale nezastavilo, protože se o něm ještě povídá, že začal chodit po městě Sinopu ve dne s lampou a na rozpačité otázky svých spoluobčanů odpovídal: „*Hledám člověka.*“

To znamená, že **Diógenés cítil, že anatomické příznaky očividně nestačí k tomu, aby mohly charakterizovat skutečnost, že se člověk stal člověkem.** Celá západní kultura je vybudovaná na úrovni platonské definice, když tvrdí, že stačí patřit ke druhu *Homo Sapiens* a žít v lidské společnosti. K čemu to vede?

Auditorium: Ve skutečnosti je vztah západní kultury, nebo řekněme to tak: vztah („západní“) civilizace k jiným národům — jako třeba k africkým, australským domorodcům, křovákům — je úplně jiný. Oni je v podstatě ani nepovažují za lidi.

M.V.: Oni v podstatě za lidi nepovažují ani nás. Všichni, kdo nežijí podle liberální ideologie, jsou z jejich pohledu NELIDÉ a buď musí být nuceně civilizováni podle západní manýry, nebo zlikvidováni! Přičemž a to je zajímavé: ve Státech prováděli anketu na téma „*Co byste udělali, kdybyste se dozvěděli, že váš kamarád je Homo Sapiens?*“ 70% respondentů odpovědělo: „*Přestali bychom se s ním stýkat.*“

Opice a My

Ale to ještě není všechno. Na Yaleově univerzitě jeden Američan čínského původu realizoval společně s jednou Američankou velice poutavý experiment. Měli tam skupinku opiček druhu malpa kapucínská, jejichž životní priority bývají jmenovávány v pořadí: žrádlo a sex.

Psychologie těchto opiček se prý tak nějak omezuje pouze na tyto dvě věci. Myslím si, že je to trochu přehnané, protože se tyto opičky pokoušejí využívat jako pomocníky v domácnostech různě paralyzovaných a těžce nemocných lidí. Určité jednoduché operace v domácnosti typu: *vezmi, podej, rozsviť, zavři vodu*, tedy dokážou pochopit a splnit. Takže to vypadá, že to nejsou ty nejhlupejší opičky, když tohle dokážou a kromě toho nejsou agresivní.

Tuto skupinku opiček tedy naučili používat peníze. Aby opička dostala penízek, musela zatáhnout za páčku — vynaložit úsilí a získat tak nějaký specifický žlutý žetónek. Potom mohla tento žetónek použít a poprosit laboranta o banán, hroznové víno a podobně výměnou za žetónek. Následně začali měnit *ceny za práci s páčkou* i za nabízené služby. Po nějaké době si opičky na ty peníze zvykli a ukázalo se, že na dynamiku cen reagují stejně jako investoři na burze. Pokud jim nabídli dvě hazardní hry — jednu na prohru a druhou na výhru, ale nastavené tak, aby statistický výsledek byl u obou stejný — tak dali přednost tomu hrát na výhru. A protože žetónky byly kulaté, tak když jednou laborant okurky nenařezal na kostičky, ale na kolečka, tak si opička uvědomila, že žetónek je kulatý stejně jako nařezaná okurka a pokusila se vyměnit kolečko okurky místo žetónku za něco jiného. A dále se to všechno vyvinulo až k vydírání a prostituci.

To znamená, že se v tom opičím společenství poté, co u nich zavedli peníze, objevily všechny neřesti, které jsou charakteristické pro liberálně-buržoazní civilizaci. Pokud si uvědomíme, že uplynulo přibližně třináct tisíc let od globální geofyzikální katastrofy, která zničila civilizaci Atlantidy, tak můžeme tedy vidět, kam dospěl náš civilizační pokrok. Je nulový. I když technosféra je rozvinutá.

Pojďte se teď podívat, jak to vypadá u nás. Jak se k tomu všemu staví většina nespokojenců s životním stylem v Rusku? Protrpět to a přizpůsobit se.

Auditorium: A zanádat si na vládu.

M.V.: A zanádat si, to ano. Vypustit páru. Uvolnit své emoce, nebo se jich zbavit jinak. Jako například na fotbale, pitím piva, zneužíváním narkotik nebo nějak podobně. Co mají dělat ti, kdo to podobně řešit nechtějí? Pro většinu těch, kteří se považují za aktivní, to znamená opustit zemi, a přestěhovat se do civilizovanějších zemí, kde jsou podobné problémy vyřešeny. Mezi takové civilizované země patří: Německo, Velká Británie, Kanada, USA, Austrálie. Co si přejí ti, kteří si myslí, že Západ žije nesprávně? Mají dvě varianty: buď aby Stalin vstal z mrtvých, nebo celosvětový chalífát.

Auditorium: Tak to úplně není. Přesněji, část lidí si to přeje. A také částečně socialismus.

M.V.: Socialismus, a jaký socialismus? Sebrat a rozdělit? To není socialismus, protože socialismus předpokládá existenci výroby. Ztělesněním socialismu je pro většinu Stalin a pro menšinu Trocký a pro ty, pro které je nepřijatelný ateismus, zase chalífát. Realita je taková, že tyto odpovědi na otázku: „*Co dělat?*“, jsou všechny nesprávné. Z jakého důvodu?

O liberální západní civilizaci si potom promluvíme samostatně a zatím si povíme, že podle oficiálních vědeckých údajů za sto let průměrný Angličan přišel přibližně o 5 až 8 bodů svého koeficientu IQ, toho proslulého koeficientu inteligence. Co to znamená? To nám dává odpověď na otázku: proč vznikl Boloňský proces a testovací systém?

Vznikly proto, že nová pokolení nedokázala zvládnout ty učební programy, které nedělaly problém jejich dědečkům a babičkám, přičemž se západní společenství polarizuje. Většina je

schopná již pouze volit políčka z menu počítačových programů a velice omezená menšina je schopná používat hi-tech, se kterým si v podstatě mohou poradit již i opice, neboť všechno se to již omezuje na výběr políček z menu a všechno ostatní již probíhá v automatickém režimu.

Úpadek civilizace

To znamená, že tato civilizace očividně degraduje nehledě na vědecko-technický pokrok, protože to všechno nevyhnutelně skončí tím, že někdo špatně zvolí něco v menu, že v programu bude nějaká chyba, nebo k ní časem dojde, nebo nějaký génius vyrobí nějaký počítačový virus, který pronikne do počítačového prostředí a výsledkem bude, že automatika nebude správně plnit své funkce. Tj. perspektivy této společnosti, pokud tedy nedojde k nějakým technogenním katastrofám jaké jsou popsány Stanislawem Lemem v jeho knize „Z hvězdných deníků Ijona Tichého“: putování asi 26 (ne, 24!) na planetu "indiotů", kteří přenechali plnou vládu nad sebou počítači, který se rozhodl, že zavedení pořádku na planetě brání právě ti "indioti", a proto musí být zcela a bezpodmínečně zlikvidováni. To je to, co by v podstatě měli chápat ti, kdo tak nadšeně touží odjet na Západ a stát se tam plnohodnotným člověkem.

A ti, kteří tak sní o chalífátu, by také měli vědět, že v základech moderní vědy opravdu leží terminologie arabského jazyka. Alchymie, algebra, zenit, nadir a mnoho jiných výrazů z terminologie moderní vědy bylo převzato z arabštiny. Stalo se to v době, kdy byl islám blízký odkazu Koránu. Díky tomu se tam věda rozvíjela, neboť v tradici Koránu se říká, že všechny znalosti jsou darem od Boha. Konflikt mezi vědou a náboženstvím není v opravdovém islámu možný. Ale poté, kdy se v islámu rozhodli, že žít se musí pouze podle šariátu a ne podle svědomí a proměnili islám v uctívání modlitebního koberečku pětkrát denně a rituály, se rozvoj vědy v islámském světě zastavil. Dnes je moderní věda a technosféra na Západě. Realita je taková, že pokud tu i budete mít chalífát, tak stejně budete, moji draží, rukojmími těch, kdo vytváří technosféru, kteří s vámi budou manipulovat, jak jim bude libo. Ideologie chalífátu neumožňuje řešit ty problémy, které vytvořil Západ, (ani) které vytvořil sám islámský svět, když nahradil islám uctíváním modlitebního koberečku 5x denně.

Co se týká socialistů, tak ti se dělí na dvě kategorie: *národní socialisté* a *internacionální socialisté*. Ani jedna, ani druhá jejich modifikace, které jsou známé z minulosti, neprokázaly svou schopnost odpovídat na výzvy doby a řešit ty problémy, které v mnohém i sami vytvářely.

Pokud se podíváme na způsob života kterékoliv z kulturně osobitých regionálních civilizací, ať už je to liberálně-buržoazní nebo katolická, islámská nebo védická v Indii, budhistická v Číně nebo její čínské či japonské varianty, nebo i na naši ruskou civilizaci, tak všude jsou problémy zděděné z minulosti. Tyto problémy byly vytvořeny tou tradiční mentalitou, která je vyjádřená v činnosti lidí v politice, ekonomice, vědě, technice a v umění. Proto tyto problémy nemohou být vyřešeny na základě všeho toho, co je v těchto civilizacích obsaženo. To znamená, že potřebujeme nějaké *alternativní vědomosti*, které musí být realizovány v politické praxi, v ekonomické činnosti, v prostých domácích vztazích, v rodině. Realita je taková, že tyto znalosti jsou v Rusku zpracovány a vyjádřeny v ruském jazyce v materiálu „*Koncepce sociální bezpečnosti*“ (KOB = KSB). V jiných kulturách vyjádřeny nejsou. A v řadě případů ani není vznášen žádný požadavek na to, aby takové znalosti byly nalezeny, či že by měly být vůbec hledány.

Skepsa a nihilismus

U nás jsou na jedné straně tedy již vyjádřeny. Ale na druhé straně je okruh těch, kdo je potřebují doopravdy, či kdo by je chtěl znát, celkem nepočtený. Většina je buď nepotřebuje,

nebo u nich vyzývají skepsi či nihilismus. **Skepse a nihilismus** — to jsou dva velice nebezpečné jevy z toho prostého důvodu, že *vědí (jen) co nechtějí. Ale to co chtějí — a jak to pak uvést do života, to z těchto skeptiků a nihilistů nevypáčíte*, ani kdybyste je mučili. Tímto svým jednáním však skeptici a nihilisté ochotně odkrývají cestu pro odvrhnutí nabízeného. A poté, kdy tohoto odvrhnutí s úspěchem dosáhnou, náhle stojí na ruinách a před nutností — pokud samozřejmě zůstanou naživu — vytvořit něco, buď z nuly, nebo z ubohých zbytků.

Auditorium: Já vám dokonce budu oponovat. Obvykle skeptici a nihilisté nadávají na stávající vládu a zřízení a poté, kdy padne a vznikne jiné, jako to bylo u nás s rozpadem SSSR a vznikem nového Ruska, začínají opět nadávat na nové pořádky.

M.V.: Ne hned, ale začínají.

Auditorium: Ano, protože oni obvykle sami nic nevytváří, oni jenom žvaní a všem nadávají.

M.V.: To je určitá kategorie skeptiků a nihilistů. I taková existuje. Ale jsou i tací, kteří začínají jako nihilisté a potom jsou náhle postaveni před nutností něco vytvořit, a zde se najednou ukáže, že jim kultura psychického osobnostního jednání neumožňuje cokoli vytvořit. V lepším případě jim umožňuje něco přebírat — když se podívají k sousedům a pokoušejí se aplikovat jejich zkušenosti, což je v podstatě opičí chování.

Auditorium: Ale to přece není špatné, brát ohled na cizí zkušenosti, abychom sami nešlápli na hrábě.

M.V.: S podmínkou, že ta cizí zkušenost je funkční. A realita je taková, že když jsme se v r. 1991 rozhodli převzít západní zkušenosti, Japonci na to reagovali tak, že jsme (zřejmě) úplně blbí, neboť oni sami přebírají naše zkušenosti ze stalinské epochy. A jediný jejich problém je prý v tom, že si u nich Mitsubishi s Toshiba konkurují a my jsme měli jediný státní superkoncern, který neměl náklady na překonávání nectností konkurence. To si myslí Japonci. Chápejte, že existuje rozdílný způsob přebírání zkušeností, neboť zkušenosti je možné přebírat *tvůrčím způsobem i šablonovitě*.

Zase jedna zajímavost. V 90. letech se vysílal seriál o tom, jak se skupina Angličanů dostala do Japonska: „Šógun“. Někdy v 17. století se anglická loď ocitla u japonských břehů a všichni upadli do japonského zajetí. A co bylo dál? Jednou z postav byl Toranaga, který se potom stal šógunem. Jedna z jeho charakteristik byla: „*Pan Toranaga je velice moudrý člověk, který se zřídka kdy mýlí.*“ Vzpomeňte si na představbu. Michail Sergejevič Gorbačov, Anatolij Alexandrovič Sobčak a tak dále... v tom výčtu by se dalo pokračovat. „*Jsou to velice inteligentní lidé, kteří mohou o všem hovořit spatra*“.

Auditorium: Ano, bohužel to bylo tak.

M.V.: To jsou ta kritéria intelektuálních schopností. V různých kulturách jsou různá. Takže pokud je *pan Toranaga velice moudrý člověk, který se zřídka kdy mýlí*, tak bude realizovat jednu politiku, a pokud je *soudruh Sobčak velice inteligentní člověk, který dokáže hodně mluvit spatra*, bude realizovat druhou politiku s jinými výsledky.

Auditorium: Bohužel ano.

M.V.: Žádné „bohužel“! Realita je taková, že, aby nedocházelo k „bohužel“, musíme vytvářet určitou kulturu osobnostního psychického jednání, snažit se získat adekvátní znalosti, které nám umožní řešit problémy zděděné z minulosti tak, abychom nevytvářeli nové. *Šířit tyto znalosti ve společnosti a budovat novou kulturu, fakticky novou civilizaci.*
Myslím si, že tímto bychom mohli úvodní přednášku ukončit.

OTÁZKY a ODPOVĚDI

Auditorium: Ano, děkuji.

M.V.: Můžete pokládat otázky. Ty jsou vždy přínosem.

Auditorium: Vy jste mluvil o 33 písmenech abecedy, které znali námořníci a dokonce o něco více. Co jste měl na mysli tím a o něco více?

M.V.: Mluvil jsem o tom, že se Japonci museli na rozdíl od nás naučit více než 33 písmen abecedy. Oni přece mají hieroglyfické a navíc slabikové písmo, a proto se v každém případě museli naučit daleko více symbolů, než známe my. To jsem měl na mysli.

Auditorium: Otázka k Američanům. Když jste říkal, že by potápěli jaderné ponorky, tak jste měl na mysli, že by je likvidovali?

M.V.: Ano likvidovali. To znamená, že pokud by byla doba ohrožení, tak by věděli, kde se naše ponorky nacházejí a vzadu za každou naši by visela jejich stíhací ponorka, a pokud by se prezident rozhodl, že je čas, tak by všechny dostaly rozkaz potápnout i strategické lodě.

Auditorium: Já mám několik otázek. Na jedné straně jste na konci mluvil o tom, že se naše kultura liší od japonské, naše kultura a sociologie, že u nás za inteligentního považují člověka, který dokáže dobře řečnit, mnoho mluvit o různých věcech, ale že člověk, který dobře řeční, ne vždy dokáže dobře řídit. Já často natáčím lidi jako je Nikolaj Viktorovič Starikov, poslanec Jevgenij Fjodorov a jiní a velice často vidím, že na YouTube lidé píšou ve svých komentářích pod jejich videi:

„Starikov je chlapík, říká to všechno moc dobře, to by byl prezident.“

„Fjodorov je chlapík, říká to všechno moc dobře, to by byl prezident.“

A ne jednou, velice často. Je toho mnoho.

M.V.: Odpověď na tuto otázku je následující: pokud budeme vycházet z toho, že takoví lidé jako Kristus a Mohamed nebyli chamtivci, byli pravověrní a měli přímý kanál, prostřednictvím kterého se dokázali radit s Nejvyšším o jakékoliv otázce, tak si představte situaci, že přijde takový Kristus a stane se hlavou Ruského státu. Nebude schopný nahradit celou přibližně 18-miliónovou, a možná i početnější skupinu úředníků od obecní úrovně až po úroveň premiéra pouze svou osobou. Je potřeba mít k dispozici 18 miliónů kvalifikovaných úředníků, vychovaných s těmi správnými znalostmi, které by dokázali transformovat ve správné manažerské dovednosti. A navíc k tomu všemu, by měli také kromě svých manažerských dovedností a kompetence, být ještě všichni i charakterní a čestní.

Auditorium: No vidíte a velkou otázkou tedy je: Kde je všechny nabrat?

M.V.: Jak se zpívá v té písni: *„Slepila jsem ho z toho, co bylo po ruce“*. Budeme muset začít s přeměnou toho co máme v to, co bychom mít chtěli.

Auditorium: Je to tedy tak, že u nás existuje určitý systém, včetně vzdělávacího, a příklad toho, jak se u nás píšou učebnice sociologie, politologie jste uváděl. Takže tento systém a výchova úředníků je produktem tohoto výchovného systému, této morálky (u nás asi lépe používat výraz mravnost), této kultury, této sociologie, těchto vzájemných vztahů mezi lidmi. Tak jak z toho máme slepit jiné lidi?

M.V.: Jak bychom z toho měli slepit jiné lidi? Teď navíc k tomuto systému máme k dispozici i internet. Prakticky neexistuje student, který by neseděl neustále u internetu. To je jedna strana otázky. Následující věc se neodehrála teď, bylo to ještě v 90. letech, kdy se internet teprve začal rozšiřovat.

Měl jsem besedu pro deváťáky na jedné ze škol a jednoho chlapce velice zajímalo, jak je to všechno doopravdy. Podal jsem mu disketu, na které byla mezi jinými informacemi uvedena i adresa jednoho z internetových zdrojů, kde byly k nalezení materiály Koncepce. Deváťák se na to podíval a první co uviděl, byla ta internetová adresa. Řekl: „*Oj, to je velice známá adresa!*“ Proč se o tu adresu zajímali deváťáci? Protože na tom zdroji bylo uvedeno plno různých informací, které jim umožňovali zadávat učitelům otázky, na které ve standardních učebních kurzech nejsou odpovědi a udělat z učitele hlupáka, což je oblíbená zábava určitého typu chuligánů, kteří jsou v každé škole, v každé třídě.

Auditorium: Ale chápejte, takových je v podstatě velice málo.

Duchovnost

M.V.: Ale víte, v čem spočívá podstata té věci? Problém je v tom, že budoucnost netvoří ta základní statistická masa. Budoucnost vytvářejí ti, kdo se ocitnou na konci ocasu přerozdělení orientovaného na budoucnost. Ti, kdo jsou mimo hlavní dění, jsou popsáni slovy Ključevského: „*Zákonitost historických jevů je nepřímou úměrnou jejich duchovnosti*“. Pokud budeme *jako zákonitost* chápat obecné vědecké pozitivistické: opakovanost výsledků v jedné a těch samých podmínkách, a *duchovností* budeme rozumět intelektuálnost a informovanost, tak pokud se duchovnost rozvíjí (*tj. objevují se nové vědomosti, zdokonaluje se kultura intelektuální činnosti*), tak se historie přestane opakovat. Pokud se duchovnost nemění — tak se kultura, která je informačně algoritmický systém také nemění.

Auditorium: Mění.

M.V.: A co se mění? Mění se technosféra a to je v podstatě pouze dekorace. Co je jádrem kultury? Je to morálka, je to etika, mravnost.

Auditorium: Tak ta se také přece mění.

M.V.: No, pokud je u nás za třináct tisíc let všechno stejné jako u malpy kapucínské...

Auditorium: Jako u kočkodanů?

M.V.: Ano. Tak na vstupu podáme signál a na výstupu získáme majdan. Přičemž pokud budeme mluvit o Ukrajině, tak to nebyl jejich první majdan a soudě podle všechno, ani poslední. Což vede k otázce: „*Kolikrát je možné šlapat na jedny a ty samé hrábě?*“ Abychom pořád dokola nešlapali na jedny a ty samé hrábě, musíme zapomenout na to, co je napsáno v učebnicích a podívat se na život tak, jak opravdu vypadá a popřemýšlet.

Abychom popřemýšleli... A „popřemýšlet“ — to je slovo, do kterého je možné vkládat rozdílné významy:

— Pro jednoho „popřemýšlet“ znamená citovat názor autority, který se někde nějak dozvěděl. Nebo se s nějakou autoritou někde seznámil a teď ji papouškuje.

— A pro druhého „popřemýšlet“ znamená proniknout do podstaty problémů, pochopit mechanismus jejich vytváření, vystihnout, jak je možné tento mechanismus neutralizovat a jak je možné se zbavit následků těchto problémů. To znamená, vyvinout nějaké recepty. Základem těchto receptů mohou být informace, které se v kultuře objevily třeba i před tisíci lety. Přesto ten výsledek — tedy ten recept — bude orientován na konkrétní problémy současnosti a blízké perspektivy.

Dialektika

Pokud budeme mluvit o takovém několikatisíciletém vlivu na současnost, tak v encyklopedických slovnících je Sókratés charakterizován slovy: „*Byl to jeden ze zakladatelů dialektiky jako metody hledání pravdy metodou kladení navádějících otázek.*“

Encyklopedické slovníky? Realita je taková, že všechno, co je řečeno v této větě o dialektice, je všechno, co je potřebné a nezbytné pro to, abyste se naučili ji používat. A všechno ostatní, co je napsané v tlustých knihách o tom, co je to dialektika, je z velké míry pouze zavádějící.

Auditorium: Pojd'te to rozebrat podrobněji a věcněji. Například: do naší současné společnosti pronikla ze Západu myšlenka o tom, že základní hodnotou jsou peníze. Že dokonce i když jsi zločinec, ale máš hodně peněz a získal si je cestou zločinu — nepoctivě, tak jsi borec. Peníze nade vše. Dokonce i pokud bereš *úplatky*, tak bereš peníze, ale...

Poctivost se vždy dala vyvažovat zlatem

M.V.: Neřekl bych, že to přišlo ze Západu, prostě se to obnažilo, protože to bylo pro naši kulturu příznačné po dobu celé známé historie. *Za braní úplatků hlavy stínal už Petr I.* a sotva byl v tomto ohledu průkopníkem a tak dále a tak podobně. Poctivost, se vždy dala vyvažovat zlatem.

Něco z historie: v době Mikuláše I. se do Kronštadt vrátila eskadra ze Středozemního moře z několikaměsíční plavby. Na kotvišti v Kronštadtu řadovou loď Feršampenuaz zachvátil oheň a ona shořela. Feršampenuaz byla pokladní loď celé eskadry — tak je to jasné. Mikuláš I. rozhodl, že ta věc musí být vyšetřena a vyšetřování vedl budoucí admirál Michail Petrovič Lazarev (*který se plavil společně s Bellingshausenem do Antarktidy*). Lazarevovo vyšetřování prokázalo, že Feršampenuaz shořela díky lajdáctví, že to nebyl žádný zlý úmysl, a bezprostředně tento výsledek ohlásil carovi.

Car mu položil jednu jedinou otázku: „*Tak shořela ta loď, nebo ji podpálili?*“

— „*Shořela, vaše veličenstvo.*“

„*To je vše, ta věc je uzavřena.*“

Z toho vyplývá, že pro Mikuláše I. bylo důležité to, zda je možné tomu člověku důvěřovat, nebo ne. Lazareva považoval za jednoho z těch, kterým je možné důvěřovat. Lazarevovo vyšetřování prokázalo, že loď shořela. Konec. Věc je uzavřena.

Úrok, lichva

Pokud se na druhé straně podíváme na životopis samotného Lazareva, tak on Mikuláše I. charakterizuje jediným slovem — *dobrodinec*. A on sám byl člověkem, který se nesnažil za svého úřadování nahrabat jmění. Opravdu ho zajímala prosperita Ruska, stav ruské vojenské námořní flotily a jeho názor na Mikuláše I. byl, že je to *dobrodinec*. Jedním z důvodů, proč ho za něj považoval, byla skutečnost, že v roce 1835 byl prakticky celý důstojnický sbor

Černomořské flotily zadlužený u lichvářů. Když se to dozvěděl Mikuláš I., tak provedl „akt antisemitismu“:

„Všechny židy ze Sevastopolu do 24 hodin odvézt za hranice Krymu, a pokud se někdo z nich znovu objeví, tak na nucené práce s ním. A všechny dlužní úpisy zničit.“

Auditorium: Proto ho v dějinách nazývají tvrdým a někdy také despotou.

M.V.: V reálu despotou nebyl. Ne ve všem se dost dobře vyznal, přece jenom měl pouze palácové vzdělání, které nebylo zcela plnohodnotné. A kromě toho tu existovala sociální setrvačnost, kterou reálně nemohl překonat. Přece první dokumenty na téma, že šlechta může osvobodit své nevolníky, byly podepsány ještě div ne za Pavla I. Za Alexandra už byly podepsané zcela určitě. V roce 1844 byl v podstatě připravený celý zákoník pro zrušení nevolnictví. Mikuláš, který znal své šlechtice, se však neodvážil kvůli možné šlechtické vzpouře to nevolnictví zrušit.

Auditorium: S tím je všechno jasné. A co ten problém, *kde vezmeme nové lidi, pokud společnost produkuje, ve společnosti jakoby...*

Cena lidské komunikace

M.V.: Víte, zde ta otázka a odpověď spolu také vzájemně souvisejí.

— Pokud je společnost produkuje, a vy chcete výsledek uvidět do pěti let, nebo alespoň do konce svého života, tak bude váš přístup k politice a k tomu, co je potřeba podniknout jeden.

— A pokud vycházíte z toho, že vás zajímá výsledek zaručeně dosažitelný v průběhu života dvou tří pokolení, tak bude přístup jiný. Budete se orientovat na jinou strategii k získání možná jednoho a toho samého výsledku.

Realita je taková, že to nejcennější, co v životě máme, je obyčejné lidské *povídání si mezi sebou*.

A to nejefektivnější, co v životě máme z pohledu možného vlivu na okolní svět, je opět ta *obyčejná lidská komunikace ve spojitosti s osobnostní kulturou psychického jednání*.

Protože realita je taková, že *myšlenka* je z jednoho úhlu pohledu *informací* a z druhého jakousi *energií*, kterou vyzařujeme do okolního světa. Pokud ji tedy vyzařujeme, znamená to, že musí existovat i přijímače a dále celé vibrační systémy. Otázkou je pouze to, zda existuje také anténová kaskáda, která by mohla zachytit a předat tuto myšlenku dál a jakou rychlostí. Pokud taková kaskáda neexistuje, tak zda je možné ji vytvořit z ničeho, nebo z toho, co je k dispozici okolo nás.

Auditorium: A je možné ji vytvořit ve společnosti?

M.V.: Víte, sociální procesy se dají řídit a to i myšlenkou.

Auditorium: „Fenomén sté opice?“

M.V.: Nevím, zda se to dá nebo nedá charakterizovat slovy „fenomén sté opice“, protože je to poněkud širší problém, neboť to souvisí s tou etikou a mravností, které jsou reálně vlastní tomu či onomu uchazeči o takovýto způsob řízení. Pokud se podíváte do historie, tak zjistíte, že v řadě případů se zločincům v životě moc nedařilo.

Auditorium: Ale v jiných případech se zase zločincům dařilo až příliš.

M.V.: To je již otázka jejich oponentů. Kdo byli jejich oponenti? Pokud byste analyzovali tuto otázku, tak zjistíte, že pokud se zločincům nedařilo, tak byli jejich oponenty ti, kdo usilovali o pravověrný (= pravděvěrný) život. Odtud pramení slova Alexandra Něvského: „*Bůh není v síle, ale v pravdě.*“

A pokud měli oponenty, kteří ničím nevystupovali z řady, kteří byli ve všech směrech průměrní, tak to potom ano. *Díky mlčenlivému souhlasu většiny lhostejných lidí se ve světě děje to nejsurovější násilí a nejkrutější zločiny.* Ne doslova, ale význam to takový má.

Auditorium: Na Ukrajině je to analogické.

Nacismus na Ukrajině

M.V.: Na Ukrajině je to analogické, protože v podstatě... po dobu dvaceti tří let ten nacismus všechny režimy účelově pěstovaly, a pokud ostatní zůstávali vůči tomu lhostejní, nezúčastnění, když jejich vlastenectví a sociální odpovědnost končily na hranicích pozemků jejich domů, nebo stěnami jejich bytů, tak se to dříve nebo později muselo stát, neboť platnost toho aforismu: „*Pokud se nestaráš o politiku, tak se politika postará o tebe*“ je historicky potvrzena. Všichni určitě četli Fausta, bylo to ve školních osnovách: „*Jen pak jsi hoden svobody a žití, když rveš se o ně den co den.*“

Auditorium: Mám takovou otázku. Z globálního historického procesu se za celou dobu jeho trvání vyčlenily 3 epochy. Mám na mysli, že filozofové, sociologové, kulturní činitelé a zástupci rozličných aplikovaných věd vyčlenili tři epochy: *předmoderní, moderní a postmoderní*...

M.V.: Já bych to řekl takto:

1. Za prvé toto členění vzniklo v západní civilizaci a charakterizuje její vlastní historickou zkušenost. To je jedna strana té věci.
2. A druhá strana spočívá v tom, že *toto členění charakterizuje jejich historickou zkušenost nepravdivě.*

Je to stejné jako bych charakterizovat svůj život takto: včera jsem na sobě měl svetr, dnes jsem přišel v košili a bundě a zítra si třeba usmyslím, že si obléknu parádní sako a přijdu v parádním saku. Tak to potom budou epochy „svetru, bundy a saka“.

Protože, pokud se budeme bavit o podstatě západní civilizace, tak její *podstatu shrnul ten experiment v Yale s těmi opicemi*. Jak byli opicemi před třinácti tisíci lety, tak jimi zůstali i po jejich uplynutí. Jediná odlišnost je v tom, že na rozdíl od opic mluví, a že se mění dekorace technosféry, ve kterých žijí, to je všechno. Pokud se budeme bavit o podstatě, tak ta se vůbec nezměnila. Změnilo se něco v dynamice, protože pokud budeme mluvit o attributech minulosti, tak například do půlky 19. století se technosféra rozvíjela na základě *biogenní energie rostlin, svalové síly zvířat a člověka*. K tomu přičtíme ještě energii přírodních živlů, především větru a vody v mlýnech. V polovině 19. století pak energie technosféry, *technogenní energie*, vytlačila z technosféry tu *biogenní*. To však přece není charakteristika člověka a charakteristika okolností, kterých je zdrojem a se kterými je v interakci.

Auditorium: Ve vzájemné souvislosti.

Biosféra a technogenní zátěž

M.V.: Vzájemné souvislosti existují, ale problém je v charakteru těchto vzájemných souvislostí. Před tím, než se začalo s intenzivním zaváděním technogenní energie, mohla

civilizace existovat neomezeně dlouho. Pokud se lidé příliš rozmnožili, tak buď epidemie, válka, nebo hlad stav zase normalizovaly. A to, co tu máme dnes, je již něco úplně jiného, protože ty faktory prostředí, které zrodil rozvoj konkrétně technogenní energie a na jejím základě potom technosféry, staví člověka před volbu: *bud' sebevražda civilizace, nebo změna kvality té civilizace.*

V koncepci předmoderny, moderny a postmoderny se o tom nemluví, nejsou v ní vyjádřeny žádné alternativy, nenabízí nic, nezabývá se žádnou prognostikou, protože se automaticky předpokládá, že ta bezmezná různorodost liberalismu vyřeší všechny problémy, tak jako tomu bylo v minulosti. Nevyřeší! Biosféra může být stabilní pouze při omezené technogenní zátěži. Pokud civilizace tento práh překročí — přestoupí jej, tak se biosféra může proměnit takovým způsobem, že v ní pro Homo Sapiens nezbyde vůbec žádné ekologické útočiště. Civilizací se potom — ve smyslu nositele individuálního rozumu — mohou stát jiné biologické druhy: *velryby, krakatice nebo švábi...*

Auditorium: Říká se, že krysy jsou velmi inteligentní.

M.V.: Krysy jsou také velice inteligentní...v závislosti na tom, do jakého stupně bude zničena biosféra v důsledku rozvoje podle technokratické západní cesty. Pokud se podíváme na to, co si filozofové jiných civilizací myslí o členění epoch, tak ti je člení jinak.

Auditorium: Mnozí naši filozofové s tím — zdá se — souhlasí.

Filozofie jako ladička

M.V.: Naši filozofové s tím souhlasí? Chápejte, že na Rusi jako takové filozofové ve starověku žádní nebyli. Měli jsme svoji kulturu. A filozofie? K čemu by nám byla? Pokud přistoupíme k analogii, tak *filozofie se podobá takové ladičce.*

Auditorium: Je to popisná věda.

M.V.: Ne, není popisná, je funkční. Je funkční stejně jako ladička.

Vezměte si ladičku. Pokud máte absolutní sluch, tak na co ji potřebujete? Pokud nemáte absolutní sluch, tak na co potřebujete ladičku? Když se podle toho správného komorního A, který dává ladička, naladí všechny nástroje, tak hudba ladí. Pokud se hudba odkloní o půltón výše nebo níže, tak díky tomu, že člověk svým sluchem, svými sluchovými receptory vnímá právě čtvrtinu vlnové délky 440 Hz komorního "a" malé oktávy (*440 Hz je od Goebelse, původní komorní „a“ bylo před válkou 432 Hz... proč asi?*), tak mu bude hudba, která se odkloní o půltón výše nebo níže, znít úplně jinak. Pokud se orchestr odkloní někam výš nebo níž, tak bude znít hudba jinak. S filozofií je to úplně stejné jako s tou ladičkou. Sama o sobě nedokáže zahrát ani „Halí, belí,...“. Filozofie sama o sobě nedokáže vyřešit ani jeden praktický úkol.

Pokud je filozofie správná, tak dokáže harmonizovat vzájemnou interakci všech věd a aplikovaných druhů činností. Pokud je filozofie falešná, je to stejné jako s falešnou ladičkou. Pokud je v jednom orchestru několik falešných ladiček, tak to pokazí všem, hudba nebude k poslouchání. Dnes žijeme v podmínkách, kdy je u nás pluralismus filozofií, *tj. pluralismus ladiček* a je jasné, že když v celém tom orchestru našich věd jeden zpívá o voze a ten druhý o koze, tak nejsou ve stavu vyřešit problémy, které existují a jenom vytvářejí další.

Pokud budeme mluvit o ruské filozofické kultuře, tak poté, kdy k nám filozofie přišla v již hotovém stavu připraveném k použití společně s křesťanstvím — neboť naše vlastní filozofie fakticky neexistovala až nejspíše do doby Puškina a Chomjakova, jsme přejímali kdejakou tu západní. Puškin filozofický systém strohými formulacemi nevyjádřil, nicméně jeho umělecká tvorba je filozofickým systémem vyjádřeným uměleckými obrazy. Chomjakov jako první srozumitelně zhodnotil západní filozofii když řekl, že Hegel vykonal intelektuální hrdinský čin tím, že stvořil filozofický systém, jehož hlavní hodnotou je, že je nepoužitelný. Filozofii přivedl do takového stavu, kdy se stalo očividným, že se její další vývoj původním směrem stal nemožným. Hegel to však nepochopil. Chomjakov to pochopil, ale žádnou alternativní filozofii nerozvinul.

To, že Západ nepochopil, co udělal Hegel, se v konečném důsledku projevilo v hitlerismu. Kdyby totiž nebylo hegelismu, nebylo by ani hitlerismu. Teď na Západě existuje pluralita filozofií. V Petrohradu se pravidelně každý rok konají Petrohradské filozofické dny. Schází se tam filozofové z celého Ruska, z Moskvy, ze samotného Leningradu, ze Společenství nezávislých států a pár jich přijíždí i ze vzdálenějších zemí. Je to taková filozofická sešlost. Jedna ze sekcí se jmenuje „Budoucnost Nietzscheho filozofie.“ Lidi, jaká budoucnost proboha? Vždyť ten skončil svůj život v blázinci!

Auditorium: I budoucnost bude taková.

M.V.: O čem to chtějí debatovat? Zase z ruské filosofie: Kozma Prutkov, "kolektivní autor" aforizmů: „*Filozof snadno vítězí nad žalem minulým a budoucím, ale snadno je poražen tím současným.*“

Klíčem k pochopení toho aforismu je fakt, že současnost není pouze označením času. Je to i skutečnost. A minulost i budoucnost existuje pouze v představivosti filozofa. A i když je model světa v hlavě filozofa vadný, tak si s ním může pohrát tak, že lehce zvítězí jak nad minulým neštěstím, tak i nad tím budoucím. Jakmile se ale objeví to reálné neštěstí, ta skutečná objektivní realita, tak pokud je ten obraz světa v psychice filozofa vadný, láme se o tu objektivní realitu.

Proto je možné západní filozofii studovat. Ano, ale jako průběh nemoci, jako chorobopis.

Auditorium: Ale vždyť se podívejte. Pokud si vezmeme jenom rozdíl, ke kterému došlo během 50 let, tak když porovnáme náš stát před 50 lety se současnou společností, tj. ty věci, které tu máme jako technologie, informační společnost... tak sociální procesy se změnily. Lidé se změnili, máme tu již zcela nové pokolení. K čemu to všechno dále povede?

M.V.: Existují dvě varianty dalšího vývoje:

1. buď sebezničení těch doplňků (myslí tím lidské doplňky) k televizím a počítačům z příčin na nich nezávislých, nebo
2. změna charakteru civilizace — odchod z technokratické cesty rozvoje — vědomý, promyšleně vědomý.

Západ zatím nijak nereaguje.

Auditorium: A ani nebude.

M.V.: Východ se dívá na Rusko. Námitky ze strany čínských filozofů k Rusku jsou následující: *dokud existoval Sovětský svaz, byli jste alternativou k Západu. Poté, co Sovětský*

svaz přestal existovat, si Západ usmyslel, že k jeho cestě žádné alternativy neexistují. To jste nám to pěkně zavařili.

Auditorium: A mají pravdu. Nicméně, jak se máme vědomě vzdát technosféry, pokud to pro nás z vojenského hlediska bude okamžitě znamenat ohrožení ze strany států, kde je více rozvinuta?

M.V.: Nemluvím o tom, že bychom se technosféry měli vzdát. Mluvím o tom, abychom technosféře určili její místo, abychom zachovávali její určitou míru. Protože existují dvě varianty:

— buď z vás bude doplněk k počítači a internetu a v tom případě potřebujete psychiatra, který by vás vyléčil z vaší závislosti na internetu a tom ostatním.

— Nebo je pro vás počítač a internet zdrojem těch operativních informací, které doopravdy nezbytně potřebujete pro řešení reálných problémů ve svém životě.

Auditorium: A televize?

Žurnalisté a jejich poslání

M.V.: S televizí je to přibližně stejné, protože ta otázka vztahu k televizoru se omezuje na to, že:

V reálném životě existuje nějaká statistika událostí (*reálný život je opsán nějakými statistickými údaji*) a televize něco z toho ukazuje. Jenže ta statistika informací vysílaných v televizi se velice silně odlišuje od reality skutečného života. Jak to vyjádřil jeden generál, když se podíval na válečný seriál: „*Tolik mrtvol jsem neviděl ani ve skutečné válce.*“

Tj. televize lže o reálné skutečnosti a zkresluje statistiku. Pokud si toto uvědomujeme, tak ta televize pro dospělého člověka není nebezpečná. Pro dítě ale televize nebezpečnou zůstává, protože dítě v určitém věku vnímá jako předobraz svého chování všechno co vidí, aniž si to uvědomuje. A ta televize kterou máme — ta je televizí programující katastrofu. Kdyby si Lavrentij Pavlovič (Berija) chtěl promluvit s vedením televize o tom, co je to morálka, smysl činnosti, společenská prospěšnost a tak dále, tak 98% televizních pracovníků by nedokázalo uspokojivě odpovědět na ty otázky, které by jim Lavrentij Pavlovič byl schopen zadat.

Auditorium: Ale, vždyť je to jen jejich práce.

M.V.: Problém není v tom, zda to je nebo není jejich práce. Problém je v tom, že dnes takový televizní novinář, který moderuje talk-show nebo jiný pořad, v podstatě provádí to, co ve starověku příslušelo pouze vyšším žrecům — *pronášet různá slova obracející se k celému národu*. Ti žreci, kteří měli právo to dělat, se jimi především mohli stát až poté, kdy ovládali několik profesí na vysoké profesionální úrovni. Ti lidé mnohé znali, měli určitou vizi budoucnosti a pronášeli různá slova s oporou na své vědění a dovednosti, s orientací na určitou budoucnost.

Dnes školák nabere v jednotné státní zkoušce tolik a tolik bodů, zapíše se na fakultu žurnalistiky, ukončí ji a konec. Pokud ho po několika letech někdo protlačí na nějaký federální kanál, tak můžeme pozorovat jeho hezkou tvářičku, která žvaní o čemkoliv.

Auditorium: Bude žvanit o tom, co je potřeba pro toho, kdo...

M.V.: Vždyť říkám o čemkoliv, co vyhovuje tomu, kdo ho tam protlačil, přičemž on sám se nad tím vůbec nezamyslí. A je velice zajímavé se dívat, s jakým sebevědomím páni novináři vykládají o tom, o čem nic nevědí, o čem nemají tu nejmenší představu.

Víte, pokud se podíváme na tu věc z druhé strany, na způsob tvorby reportáží, tak jakýkoliv intelektuálně normální člověk musí umět svými slovy převyprávět to, co viděl. Pokud budeme mluvit o principech kompozice, způsobu fotografování a natáčení, tak to je možné se všechno naučit přibližně za hodinu, zbytek je pouze umění včas stisknout knoflík. Realita je tedy taková, že pro pět let pobytu na novinářské fakultě se v reálném životě nenajde dost učebního materiálu. Ano, jsou tam ještě osobitosti v organizaci redakce, přípravy a všeho ostatního, ale to není na univerzitní vzdělání a netrvalo by to pět let.

Realita je tedy taková, že pokud budeme opravdu mluvit o přípravě vysoce profesionálního novinářského kádru, který by přinášel lidem prospěch, tak novinářské vzdělání může být pouze druhým vysokoškolským vzděláním, ale určitě ne tím prvním. Navíc před tím, než by člověk přistoupil k takovému vzdělání, by měl někde pracovat, někde se realizovat, někde si vyzkoušet práci novináře amatéra a až potom...

Auditorium: Ještě by se měl stát i rodičem alespoň dvou dětí.

M.V.: Ano, bylo by žádoucí, aby se stal i rodičem a až potom se dá mluvit o nějaké profesionální novinářské činnosti. U nás je všechno postaveno vzhůru nohama. Realita je taková, že z těch, kteří získali novinářské vzdělání, se po deseti-patnácti letech jedinci stávají opravdovými novináři, hodnými veřejného uznání a přinášejícími prospěch společnosti. Stejně se však stále projevují ty mezery ve vzdělání.

[Ztráta profesionality v umění řídit](#)

Auditorium: Otázka o drobení moci v průběhu historie: dříve tu v době Ivana Hrozného byli bojarové, tj. vládnoucí stav. Byl nepočtený a lidí, kterým vládli, bylo mnoho. Na každého úředníka připadalo velmi mnoho lidí. Potom v časech Petra I. tu už byla šlechta a úředníků bylo více, takže každý z nich řídil méně lidí. Potom tu v čase Sovětského svazu bylo už tolik úředníků, že připadalo deset občanů na jednoho úředníka. Vypadá to, že v budoucnosti už bude každý člověk sám sobě úředníkem. Co v historickém procesu podmiňuje toto drobení vlády?

M.V.: Především je to ztráta profesionality v umění řídit. Došlo k tomu v celém světě. Pokud se podíváme na historii starověké Rusi, tak v předrusíkovských dobách (*což je hranice minulé éry a té dnešní*), bylo řízení budováno na jiných principech.

Existovala zde vláda **žreců**. Čím se ti lidé zabývali? Analyzovali problematiku, analyzovali perspektivy, vyvíjeli recepty řešení. Dále: **knížecko-bojarský stav**. Čím ti se zabývali? Brali na sebe v podstatě odpovědnost za to, co jim říkali žreci a realizovali ty projekty, které vypracovali žreci.

Přičemž pokud to porovnáme s plnou funkcí řízení, tak ta vláda žreců je vyšší vnitřní sociální vládou, která byla na Rusi přístupná všem. To znamená, že ať jste se narodili v jakékoliv rodině, tak pokud jste byli schopni ovládnout znalosti a dovednosti, které by vám umožnili vejít do kněžského stavu, tak proti tomu nebyly žádné námitky.

[Eticky homogenní společnost a řízení bez zákonů](#)

Ano, bylo takové přísloví „Z chudáka knězem.“

Jak vzniklo? Vzniklo tak, že *vzdělávací systém byl lokalizován v rodině*. Pokud jeden otec učil svého syna být rolníkem a druhý úředníkem, vojenským velitelem, tak prakticky nedocházelo k vzájemné zaměnitelnosti. Mezi kněžími, knížaty, bojary a obyčejnými lidmi *neexistovaly morálně-etické rozdíly*. V takových podmínkách nebylo možné zneužívat svou moc, protože **pokud je společnost eticky stejnorodá, tak všechny zajímá jedno**.

Svěřím vám jako nadřízenému úkol k vyřešení? Ano, svěřím. Pokud vám důvěřuji, tak je mi jedno, jaké přijmete rozhodnutí a komu a co nařídíte. Úkol musí být vyřešen a díky morálně-etické jednotě společnosti nikdo nebude uražený, pokud bude úkol dobře vyřešen, protože vše bylo orientováno na to, aby ten úkol byl vyřešen. *Zákonů bylo minimum, tvůrčí svoboda úplná*. V takových podmínkách nepotřebujete mnoho lidí, kteří by něco řídili.

Dále, pokud je společnost eticky nestejnorodá: *my řídíme, my máme oprávnění. Vy neřídíte, jste pod námi, nemáte oprávnění*, a protože jeden nedokáže řídit všechny, začíná se budovat řídicí hierarchie, a vzhledem k tomu, že je společnost eticky nestejnorodá, vzniká tu problém s tím, aby nikdo nebyl ošizen. Takže aby se to nestalo, musí se funkce každého vymezit zcela přesně, objevuje se zákonodárství. Objevují se povinnosti vázané na funkci, které jsou přesně popsány služebními směrnici. Postup nad rámec služebních směrnic je nezákonný. Všechno popsat směrnicemi je prakticky nemožné. To je jedna ze zákonitostí kybernetiky, že *systém nemůže obsahovat veškeré informace, které jsou nezbytné pro jeho úplný popis*.

A dále začíná docházet k množení řídicích funkcí a k drobení jejich povinností. Pak to vede k tomu, že si práci začínají vymýšlet jak pro sebe, tak i pro své podřízené, začínají být odtrženi od reality a celé se to vesele rozjede. Právě touto cestou kráčí západní civilizace, která tuto tradici zdělila od starověkého Říma.

My máme vztah k legislativě většinou přezíravý, což vyplývá ze dvou věcí:

— z hlouposti a nespravedlnosti většiny zákonů,

— a za druhé z pocitu toho, že je ten systém ve skutečnosti neefektivní. Řízení bez zákonů je efektivnější, protože proniká do konkrétní problematiky. *Řízení bez zákonů však může být efektivním a funkčním pouze v podmínkách morálně-etické jednoty společnosti, která tu dnes není a v podmínkách rodového zřízení být ani nemůže (protože rod zřejmě vždy někomu „nadržuje“)*.*